

tegnede Foretagende, og da dommer denne Landvæsenkommission, eller rettere sagt denne kongelige Kommission, over de paagældende Spørgsmaal; men den Dom, som en saadan Kommission affiger, kan dog umulig være ringere end en Dom, man ellers vilde faae, naar man gif den sædvanlige Retshæder, thi gif man denne, maatte man jo gaa til en Underdommer, altsaa til en Mand netop af den Klasse, hvortil Formanden i Kommissionen hører. Men nu er Sagen den, at i Kommissionen er det juridiske Element — Dommeren — understøttet af Sagkundskab fra begge Sider, og under Forhandlingen finder der, naar der skal affiges Dom, en formelig Procedure Sted, hvorved der meget ofte møder Sagfører for begge Parter. Jeg har som Herredsfoged paa Langeland selv været Formand for saadanne Landvæsenkommissioner. Naar man er færdig med sit Arbejde, og den Bedkommende ikke er tilfreds med den affagte Kjendelse, gaar den Del af Kommissionens Handlinger, som hører under Kommissionet, til Høiesteret, og den anden Del, gaar til den egentlige Landvæsenkommissionens Overordnede, altsaa tidligere til Sundenrigsministeriet, men nu til Overlandvæsenkommissionen. Jeg veed saaledes virkelig ikke, hvorledes man i almindelige Udtryk kan angribe en saaledes ordnet, ny Institution, thi hvad der kan være flet paa et enkelt Sted, kan dog umulig egne sig til at blive brugt som en almindelig Karakteristikk. Naar der i Dyrigt er spurgt om Forholdet med Hensyn til Eiendomsretten til inddæmmede Stykker Land, som ikke sjældent ere Bige, der ved Dæmninger blive affaarne fra Havet og efterhaanden udtørres, da kan der vel svares, at Eiendomsrettens Erkjendelse fremkommer derved, at der om alle Spørgsmaal, der maatte rejse sig ved saadanne Foretagender, af den Landvæsenkommission, der har dømmende Myndighed, udstedes formelig Stævning, og at de Bedkommende, der ikke møde og gjøre deres Indsigelser, tabe Retten til senere at fremsætte saadanne. I Henhold hertil tror jeg virkelig, at der i Reglen ved større Foretagender af den omhandlede Bestaafenhed er fuldt saa gode og lette Former til at faae sin Ret sikret ikke alene lige over for Staten, men ogsaa

lige over for de Private, som i andre Retshæder.

Sag: Jeg skal erkjende, at der hører ikke saa ringe Ansvar til at udtale en saa almindelig Dom som den, jeg før udtalte, og som den ærede sidste Taler derfor ogsaa har villet tage lidt under faderlig Behandling; men imidlertid vil jeg dog sige, at min Dom ikke var udtalt som en flygtig, sieblikkelig Tanke, men som en moden, vel overveiet Utring. Det er ikke alene Erfaringer indenfor min personlige Virksomhed eller den Egn, hvor jeg hører hjemme, som jeg støttede den Dom paa, hvortil det ærede Medlem hentydede; thi ganske vist har jeg selvsølgelig indenfor min egen Kreds gjort Erfaringer i denne Retning, og ganske vist har jeg ogsaa der haft Leilighed til at begrunde min Dom, men jeg har ogsaa haft Leilighed til ikke i en enkelt, men i overordentlig mange Egne, hvor slige Foretagender ere udførte, og hvor min Virksomhed har bragt mig i Forbindelse med og til at konferere med Mænd, som have med disse Foretagender at gjøre, at sætte mig ind i disse Forhold, og i disse Erfaringer finder jeg fuldstændig Tilslutning til, hvad jeg udtalte. Spørgsmaalet er saa overordentlig vigtigt for den Sag, som nu er under Forhandling, at selv om det kun indirekte berørte den, vilde jeg ikke lade Diskussionen falde, uden at fremkalde en rigtig Opfattelse af dette Spørgsmaal. Hvad den ærede sidste Taler bemærkede, kan til en vis Grad have sin Berettigelse indenfor det Omraade, som man tænkte, at Landvæsenkommissionens Virksomhed skulde have, da Loven blev vedtagen, men jeg maa gjøre opmærksom paa, at dette Omraade væsentlig var disse ubetydelige Vandløb, som det først var paatænkt skulde være Gjenstand for Kommissionernes Behandling, og senere kom saa dertil de almindelige Hovedvandløb i Amtet, der skulde behandles, med Hensyn til hvilke de Spørgsmaal, der kunde rejse, vare henlagte under Landvæsenkommissionens Omraade og kun i meget begrændset Omfang vare tekniske Spørgsmaal, det vil altsaa sige tekniske Spørgsmaal paa Teknikens første Stadium; men Sagen er, at dette er det ikke længere